

Urząd Statystyczny w Olsztynie
Statistical Office in Olsztyn

Informacje i opracowania
statystyczne
*Statistical information
and elaborations*

**ROLNICTWO
W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W 2013 R.**

*AGRICULTURE
IN WARMIŃSKO-MAZURSKIE VOIVODSHIP IN 2013*

OLSZTYN 2014

Zespół redakcyjny:
Editorial board:

Przewodniczący
President

Janusz Pappelbon

Redaktor główny
Editor-in-chief

Elżbieta Lorek

Członkowie
Members

Monika Borawska, Jacek Grzelak,
Eliza Panfiłow

Sekretarz
Secretary

Agnieszka Wobolewicz

Warmińsko-Mazurski Ośrodek
Badań Regionalnych
*Warmińsko-Mazurski
Centre for Regional Surveys*

Beata Olszewska

Skład komputerowy i grafika
Type setting and graphic

Bożena Jarząbek, Ludwika Koniarz

ISBN 978-83-63285-24-1

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła
When publishing Statistical Office data please indicate source

URZĄD STATYSTYCZNY W OLSZTYNIE
10-959 Olsztyn ul. Kościuszki 78/82
tel. 89 524-36-66; fax 89 524-36-67
<http://olsztyn.stat.gov.pl>
e-mail: SekretariatUSOls@stat.gov.pl

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Olsztynie oddaje do Państwa rąk publikację „Rolnictwo w województwie warmińsko-mazurskim w 2013 r.”.

Informacje zawarte w publikacji zaprezentowano w porównaniu do wyników poprzedniego roku. Ważniejsze cechy charakteryzujące rolnictwo województwa porównano do wskaźników ogólnokrajowych. Niektóre dane przedstawiono za lata wcześniejsze.

Publikacja zawiera dane dotyczące użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych, produkcji rolniczej, skupu, cen na rynku rolnym i czynników wpływających na wielkość produkcji.

Publikacja składa się z uwag metodycznych, wyników badań oraz części tabelarycznej. Publikację wzbogacono o mapy i wykresy, które ilustrując najważniejsze zjawiska społeczno-gospodarcze umożliwiają dokonywanie porównań międzywojewódzkich. Opracowanie dostępne jest na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Olsztynie, a tablice w formacie Excel umieszczono na płycie CD.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, lipiec 2014

PREFACE

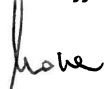
The Statistical Office in Olsztyn presents the publication "Agriculture in warmińsko-mazurskie voivodship in 2013".

The information contained in this publication is presented in comparison with the results of the previous year. The most important characteristics of voivodship agriculture are compared to national rates. Some data are shown for earlier years.

The publication contains data about the use of land in farms, agricultural production, purchase, prices in the agricultural market and factors determining the production capacity.

The elaboration consists of methodical notes, results of surveys and table part. The publication is enhanced with graphs and maps that illustrate the most important social and economic phenomena and enable comparisons between voivodship. The study is available on the website of the Office. Tables are additionally provided in Excel format on the CD.

*Director
of the Statistical Office in Olsztyn*

Marek Morze

Olsztyn, July 2014

SPIS TREŚCI**CONTENTS**

		Str. <hr/> Page
Przedmowa	<i>Preface .....</i>	3
UWAGI METODYCZNE	<i>METHODOLOGICAL NOTES</i>	9
WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA	<i>RESULTS OF SURVEYS</i>	
	<i>– SYNTHESIS</i>	15
1. Użytkowanie gruntów	<i>1. Land use .....</i>	15
2. Produkcja roślinna	<i>2. Crop production .....</i>	17
3. Produkcja ogrodnicza	<i>3. Production of horticultural crops.....</i>	21
4. Produkcja zwierzęca	<i>4. Animal production .....</i>	22
5. Skup produktów rolnych	<i>5. Procurement of agricultural products .....</i>	27
6. Ceny produktów rolnych	<i>6. Prices of agricultural products .....</i>	28
7. Produkcja rolnicza	<i>7. Agricultural output .....</i>	31
MAPY I WYKRESY	<i>MAPS AND GRAPHS</i>	
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2013 r.	<i>Land use in agricultural farms in 2013 .....</i>	33
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2013 r.	<i>Farms by area groups of agricultural land in 2013 ....</i>	33
Powierzchnia zasiewów i zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2013 r.	<i>Area and production of basic cereals with cereal mixed in 2013 .....</i>	34
Plony zbóż podstawowych z mieszankami w 2013 r.	<i>Yields of basic cereals with cereal mixed in 2013 .....</i>	34
Plony ziemniaków w latach 2009–2013	<i>Yields of potatoes in 2009–2013 .....</i>	35
Plony ziemniaków w 2013 r.	<i>Yields of potatoes in 2013 .....</i>	35
Plony buraków cukrowych w latach 2009–2013	<i>Yields of sugar beets in 2009–2013 .....</i>	36
Plony buraków cukrowych w 2013 r.	<i>Yields of sugar beets in 2013 ...</i>	36

		Str. <i>Page</i>
Plony rzepaku i rzepiku w latach 2009–2013	<i>Yields of rape and turnip rape in 2009–2013 .....</i>	37
Plony rzepaku i rzepiku w 2013 r.	<i>Yields of rape and turnip rape in 2013 .....</i>	37
Struktura pogłowia bydła w 2013 r.	<i>Structure of cattle stocks in 2013 .....</i>	38
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2013 r.	<i>Cattle per 100 ha of agricultural land in 2013 ....</i>	38
Struktura pogłowia trzody chlewnej w 2013 r.	<i>Structure of pig stocks in 2013 .</i>	39
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2013 r.	<i>Pigs per 100 ha of agricultural land in 2013 .....</i>	39
Zmiany wielkości skupu ważniejszych produktów rolnych w 2013 r.	<i>Changes of procurement value of major agricultural products in 2013 .....</i>	40
Zmiany cen skupu ważniejszych produktów rolnych w 2013 r. .	<i>Changes of procurement prices of major agricultural products in 2013 .....</i>	40
Zmiany cen targowiskowych ważniejszych produktów rolnych w 2013 r.	<i>Changes of market-place prices of major agricultural products in 2013 .....</i>	41
Dynamika produkcji rolniczej w 2012 r.	<i>Indices of agricultural output in 2012 .....</i>	41
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2012 r.	<i>Structure of agricultural output in 2012 .....</i>	42
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych w przeliczeniu na czysty składnik w 2012/13	<i>Consumption of mineral or chemical fertilizers in terms of pure ingredient in 2012/13</i>	42

Tabl.
Table

TABLICE NA PŁYCCIE CD

TABLES ON CD

Ważniejsze dane o rolnictwie w województwie	<i>Major data on agriculture in the voivodship .....</i>	1
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych	<i>Land use in agricultural farms .</i>	2

Gospodarstwa rolne według grup obszarowych	<i>Farms by area groups .....</i>	3
Powierzchnia zasiewów	<i>Sown area .....</i>	4
Plony głównych ziemiopłodów	<i>Yields of main crops .....</i>	5
Zbiory głównych ziemiopłodów	<i>Production of main crops .....</i>	6
Produkcja siana z łąk trwałych według pokosów	<i>Permanent meadow hay output by crops .....</i>	7
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych	<i>Area, production and yields of ground vegetables .....</i>	8
Powierzchnia, zbiory i plony owoców z drzew	<i>Area, production and yields of fruit trees .....</i>	9
Powierzchnia, zbiory i plony z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	<i>Area, production and yields of berry fruits .....</i>	10
Pogłowie bydła i owiec	<i>Cattle and sheep stocks .....</i>	11
Pogłowie trzody chlewnej	<i>Pig stocks .....</i>	12
Pogłowie koni i kóz	<i>Horses and goats stocks .....</i>	13
Pogłowie drobiu	<i>Poultry stocks .....</i>	14
Produkcja żywca rzeźnego	<i>Production of animals for slaughter .....</i>	15
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	<i>Production of meat, fats and pluck .....</i>	16
Produkcja mleka krowiego, jaj kurzych i wełny owczej niepranej	<i>Production of cows' milk, hen eggs and sheep's greasy wool .....</i>	17
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	<i>Value of agricultural products procurement (current prices) .....</i>	18
Skup ważniejszych produktów rolnych	<i>Procurement of major agricultural products .....</i>	19
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	<i>Average procurement prices of major agricultural products ...</i>	20
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach według miesięcy	<i>Average marketplace prices received by farmers by months .....</i>	21
Relacje cen wybranych produktów rolnych według miesięcy	<i>Price relations of selected agricultural products by months .....</i>	22

Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	<i>Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) .....</i>	23
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	<i>Structure of gross and market agricultural output (constant prices) .....</i>	24
Temperatura powietrza i opady atmosferyczne	<i>Air temperatures and atmospheric precipitation .....</i>	25
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik	<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient .....</i>	26
Melioracje użytków rolnych	<i>Drainage of agricultural land ...</i>	27
Przeciętne ceny gruntów ornych i łąk w obrocie prywatnym	<i>Average prices of arable land and meadows in private turnover .....</i>	28
Udział gospodarstw indywidualnych w rolnictwie ogółem	<i>Share of private farms in total agriculture .....</i>	29
Warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2013 r.	<i>Warmińsko-mazurskie against the background of the country in 2013 .....</i>	30

**W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, tablice.
English version: preface, contents, tables.**

UWAGI METODYCZNE

I. Źródła i zakres danych

Dane zawarte w niniejszej publikacji opracowano na podstawie:

- uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowie zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w czerwcu 2012 r. w gospodarstwach indywidualnych,
- uogólnionych wyników badania struktury gospodarstw rolnych w czerwcu 2013 r.,
- uogólnionych wyników reprezentacyjnych badań pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach indywidualnych,
- sprawozdań statystycznych z zakresu użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach państwowych, spółdzielczych i spółkach z udziałem sektora publicznego i prywatnego,
- szacunków i ocen prowadzonych przez rzeczoznawców gminnych i wojewódzkich GUS dla danych nieobjętych sprawozdawczością,
- sprawozdań statystycznych z zakresu skupu produktów rolnych,
- miesięcznych notowań cen dokonywanych na wytypowanych targowiskach,
- sprawozdań statystycznych o zużyciu i zapasach nawozów sztucznych,
- źródeł pozastatystycznych.

II. Objasnienia podstawowych pojęć

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- a) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- b) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję o znaczącej (określonej odpowiednimi programami) skali: drzew owocowych, krzewów owocowych, szkółek sadowniczych i ozdobnych, warzyw i truskawek gruntowych, chmielu, tytoniu, kóz oraz dzikich zwierząt (np. dziki, sarny, daniele) utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniele) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, prezentowane dane o liczbie gospodarstw rolnych i powierzchni użytków rolnych nie obejmują posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 III 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz. 211) z późniejszymi zmianami – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczonych w 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (sady), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Do **sadów** zaliczono grunty zasadzone drzewami i krzewami owocowymi oraz szkółki drzew i krzewów owocowych o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- a) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- b) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

6. Dane o produkcji, plonach i skupie zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki

zbożowe na ziarno, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i pozostałe zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. peluszka, mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych.

Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na pasze.

7. Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.
8. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.
9. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2012/13 oznacza okres od 1 VII 2012 r. do 30 VI 2013 r.).
10. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.
11. **Dane** – jeśli nie zaznaczono inaczej – **prezentuje się według siedziby użytkownika.**

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością.

Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie.

Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Szczegółowe wyjaśnienia metodyczne dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdują się w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” GUS.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska /-/ - zjawisko nie wystąpiło.

Zero /0/ - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5,

/0,0/ - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

Kropka ./ - zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.

Znak /x/ - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.

„W tym” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys. = tysiąc

mln = milion

zł = złoty

szt. = sztuka

kg = kilogram

dt = decytona

t = tona

ha = hektar

l = litr

hl = hektolitr

°C = stopień Celsjusza

p. proc. = punkt procentowy

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

1. Użytkowanie gruntów

Powierzchnia geodezyjna województwa warmińsko-mazurskiego według stanu w dniu 01.01.2013 r. wyniosła 2 417,3 tys. ha, z tego użytki rolne stanowiły 54,3%, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 32,8%, grunty pod wodami 5,7%, grunty zabudowane i zurbanizowane 3,7%, użytki ekologiczne 0,1%, nieużytki 3,1% i tereny różne 0,3%.

Powierzchnia gruntów w gospodarstwach rolnych według siedziby użytkownika gospodarstwa w czerwcu 2013 r. wyniosła 1 144,0 tys. ha, w tym 84,6% znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. Powierzchnia gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 14,6 tys. ha (o 1,3%) w ujęciu rocznym. Użytki rolne stanowiły 89,3%, lasy i grunty leśne 3,7%, a pozostałe grunty 7,0%. Gospodarstwa indywidualne użytkowały 967,7 tys. ha gruntów, z tego 91,1% zajmowały użytki rolne, 3,9% lasy, a 5,0% pozostałe grunty.

Powierzchnia użytków rolnych gospodarstw rolnych wyniosła 1 021,1 tys. ha, w tym 98,9% stanowiły użytki rolne w dobrej kulturze. W porównaniu do 2012 r. powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 16,6 tys. ha (o 1,6%). Grunty orne zajmowały 649,4 tys. ha (w tym 9,3% to grunty ugorowane), uprawy trwałe 13,3 tys. ha (w tym 60,9% to sady), ogrody przydomowe 0,9 tys. ha, a trwałe użytki zielone 346,1 tys. ha (w tym 56,1% to łąki trwałe). Pozostałe użytki rolne stanowiły 11,4 tys. ha.

Dominujące w rolnictwie gospodarstwa indywidualne użytkowały 881,3 tys. ha użytków rolnych, tj. 86,3% użytków rolnych w rolnictwie ogółem (w kraju 88,6%).

Udział użytków rolnych województwa warmińsko-mazurskiego w kraju wyniósł 7,0%, co przyniosło 6 lokatę w Polsce. Na pierwszym miejscu uplasowało się województwo mazowieckie z wynikiem 13,0%, a na ostatnim śląskie 2,6%.

W 2013 r. na powierzchni 1 021,1 tys. ha użytków rolnych gospodarowało 41,7 tys. gospodarstw rolnych. Z ogólnej liczby gospodarstw 99,5% to

gospodarstwa indywidualne. W porównaniu do roku poprzedniego liczba gospodarstw ogółem, jak i gospodarstw indywidualnych zmalała o 5,2%. Dotyczyło to prawie wszystkich grup gospodarstw, z wyjątkiem grupy 10,00–14,99 ha użytków rolnych oraz 50,00 ha i więcej. W strukturze gospodarstw ogółem największy odsetek stanowiły gospodarstwa w grupie od 20,00 do 49,99 ha (20,4%). Udział gospodarstw największych obszarowo (50,00 ha i więcej) wyniósł 8,5%, a najmniejszych (do 1,00 ha) 1,2%. Ponad połowę areału użytków rolnych dysponowały gospodarstwa największe. Tendencję malejącą zanotowano prawie we wszystkich grupach – w tych samych, w których zmalała liczba gospodarstw. Jedynie w grupie gospodarstw do 1,00 ha, których liczba gospodarstw zmalała, powierzchnia użytków rolnych wzrosła. W porównaniu do 2012 r. mniejszy spadek powierzchni gospodarstw niż ich liczby spowodował wzrost przeciętnej powierzchni gospodarstw ogółem (o 3,8%), jak i użytków rolnych (o 3,7%). Średnia powierzchnia ogółem przypadająca na jedno gospodarstwo wynosiła 27,33 ha, a użytków rolnych 24,47 ha. Gospodarstwa indywidualne były nieco mniejsze – odpowiednio 23,25 ha i 21,24 ha.

W 2013 r. w porównaniu do poprzedniego roku zanotowano wzrost średnich cen sprzedaży użytków rolnych w obrocie prywatnym. Średnia cena kupna-sprzedaży 1 ha gruntów ornych w województwie wyniosła 21 871 zł i była wyższa o 4,6% w porównaniu do roku poprzedniego. Przeciętna cena gruntów ornych w kraju wynosiła 26 339 zł za hektar. Cena w warmińsko-mazurskim była niższa w porównaniu do ceny krajowej o 17,0%. Średnia cena kupna-sprzedaży łąk w województwie wynosiła 18 357 zł za ha i była wyższa w porównaniu do 2012 r. o 28,0% oraz wyższa od średniej w kraju o 2,9%. Średnia cena kupna-sprzedaży łąk w Polsce wynosiła 17 848 zł za ha.

Ceny dzierżawy gruntów ornych w obrocie prywatnym w 2013 r. uległy obniżeniu o 12,9% w porównaniu do 2012 r. Za 1 ha płacono 547 zł, tj. o 23,8% mniej niż średnio w kraju. Natomiast ceny dzierżawy (430 zł za ha) łąk wzrosły o 25,3% w stosunku do poprzedniego roku i były o 4,7% niższe od średnich krajowych.

2. Produkcja roślinna

Na wielkość produkcji roślinnej duży wpływ ma przebieg warunków agrometeorologicznych. Korzystne warunki atmosferyczne na jesieni 2012 r. sprzyjały prowadzeniu prac polowych związanych z przygotowaniem gleby oraz siewom ozimin pod zbiory 2013 r. Siewy zbóż ozimych przeprowadzano na ogół w optymalnych terminach agrotechnicznych. Roślinom, których okres kielkowania i wschodów przypadł na początek października początkowo brakowało odpowiedniej ilości wilgoci w glebie. Warunki wilgotnościowe poprawiły opady deszczu w drugiej połowie października. Ostatni tydzień października był wyjątkowo zimny, z kilkudniowymi opadami śniegu i przymrozkami.

Wyjątkowo ciepła i bezmroźna pogoda w listopadzie sprzyjała prowadzeniu orok zimowych, podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin. Rośliny nadrobiły straty spowodowane brakiem opadów w początkowym okresie wegetacji. Występujące w ciągu miesiąca okresy z wahaniami dobowej temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu roślin. Pod koniec listopada stan upraw ozimych przed wejściem w okres zimowego spoczynku oceniano jako nieznacznie lepszy od analogicznego okresu roku ubiegłego. Rośliny w końcowej fazie jesiennego wzrostu były dobrze wyrosnięte i rozkrzewione.

Na początku grudnia znaczne ochłodzenie spowodowało zahamowanie procesów życiowych roślin. Przebieg pogody w okresie zimy nie stwarzał większych zagrożeń dla zimujących upraw. Rośliny chroniła przed mrozem dość gruba pokrywa śnieżna. Okresowo występowały duże spadki temperatury powietrza – nie stwarzało to jednak zagrożenia uszkodzeń systemu korzeniowego.

W marcu i w pierwszej dekadzie kwietnia 2013 r. na polach nadal zalegała pokrywa śnieżna i trwała zimowa przerwa w wegetacji. Ruszenie wegetacji roślin ozimych nastąpiło dopiero na początku drugiej dekady kwietnia i było opóźnione o około 2–3 tygodnie. Wiosenne prace polowe rozpoczęto w drugiej połowie kwietnia, po zniknięciu pokrywy śnieżnej. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy

gleby pod koniec kwietnia i w pierwszej połowie maja było niewystarczające i nie zabezpieczało potrzeb wodnych roślin. Obfite, miejscami ulewne deszcze miały charakter lokalny.

Warunki pogodowe w czerwcu były zróżnicowane. Po okresie wysokich temperatur i silnego nasłonecznienia, pod koniec czerwca nastąpiła fala intensywnych opadów. Słoneczna, upalna pogoda w lipcu sprzyjała dojrzewaniu zbóż i rzepaku. Opady deszczu miały charakter burzowy, powodując lokalnie podtopienia i wyleganie zbóż. W trzeciej dekadzie lipca rozpoczęto żniwa. Upalny, słoneczny sierpień sprzyjał zbiorom rzepaku i zbóż. Opady deszczu były krótkotrwałe i przerywały prace żniwne tylko na krótki okres. Zebrane ziarno było suche i dobrej jakości.

Ciepła i słoneczna pogoda we wrześniu stwarzała dobre warunki dla dokończenia żniw, zbioru kolejnego pokosu traw łąkowych oraz motylkowych. Intensywne opady deszczu w drugiej połowie miesiąca wpłynęły korzystnie na wschody ozimin. Pod koniec miesiąca rozpoczęto zbiory buraków cukrowych i okopowych pastewnych. Ciepła, słoneczna pogoda i umiarkowane opady w październiku sprzyjały wegetacji roślin, prowadzeniu orok zimowych oraz stwarzały bardzo dobre warunki do zbioru kukurydzy, buraków cukrowych i okopowych pastewnych.

Na produkcję roślinną ma także wpływ nawożenie. Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych (NPK) pod zbiory 2013 r. wyniosło ogółem 110,0 tys. t, co stanowiło 5,7% zużycia krajowego. Było ono wyższe o 0,8% niż w roku gospodarczym 2011/2012. W gospodarstwach indywidualnych zastosowano 87,3% nawozów ogółem. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto ogółem 107,7 kg NPK (w kraju – 133,1 kg NPK), z tego nawozów azotowych – 68,4 kg, fosforowych – 18,8 kg i potasowych – 20,5 kg. Więcej niż przed rokiem zastosowano na 1 ha użytków rolnych nawozów potasowych (o 13,3%) i fosforowych (o 8,0%). Natomiast mniej nawozów azotowych (o 1,7%). Najwyższe nawożenie mineralne odnotowano w województwie opolskim – 225,7 kg NPK na ha, a najniższe w małopolskim – 68,2 kg. Warmińsko-mazurskie zajęło 12 lokatę w kraju.

W roku gospodarczym 2012/13 zużyto 26,5 tys. ton nawozów wapniowych (CaO), w tym 84,2% w gospodarstwach indywidualnych. Poziom nawożenia wapniowego zmniejszył się w ciągu roku o 29,9%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto 25,9 kg, tj. o 28,8% mniej niż pod zbiory w 2012 r. Ten wynik uplasował warmińsko-mazurskie na 7 miejscu w kraju. Najwyższy poziom nawożenia zastosowano w województwie pomorskim (45,8 kg), a najniższy w podlaskim (3,1 kg).

W porównaniu do roku gospodarczego 2011/2012 zwiększono stosowanie nawozów wapniowo-magnezowych (CaO+MgO) – o 17,5%. Zastosowano ich 20,5 tys. ton, w tym 80,1% w gospodarstwach indywidualnych. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto 20,1 kg, tj. o 19,6% więcej niż pod zbiory w roku poprzednim. Uplassowało to województwo warmińsko-mazurskie na 10 miejscu pomiędzy opolskim (64,4 kg), a podlaskim (4,8 kg).

Powierzchnia zasiewów w 2013 r. wyniosła 588,8 tys. ha (o 2,9% mniej niż rok wcześniej). Stanowiło to 5,7% powierzchni zasianej w kraju. Gospodarstwa indywidualne użytkowały 86,7% powierzchni zasiewów.

Powierzchnia, plony i zbiory głównych ziemiopłodów rolnych w 2013 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Plony		Zbiory	
	w ha	Polska= =100	z 1 ha w dt	Polska= =100	w dt	Polska= =100
Zboża ogółem	382 061	5,1	39,8	104,7	15 218 343	5,3
w tym zboża podstawowe z mieszankami ...	365 286	5,4	39,4	109,7	14 400 862	5,9
Ziemniaki ^a	13 194	3,8	211	100,5	2 785 363	3,8
Buraki cukrowe	2 724	1,4	625	107,8	1 703 855	1,5
Rzepak i rzepik	70 247	7,6	27,3	93,8	1 916 088	7,2

^a łącznie z ogrodami przydomowymi.

Pod zasiewy zbóż przeznaczono 382,1 tys. ha (o 5,2% mniej niż w 2012 r.), w tym 88,5% w gospodarstwach indywidualnych. Udział województwa w powierzchni krajowej wyniósł 5,1%. Plony zbóż ogółem osiągnęły poziom

39,8 dt z ha i były wyższe o 3,6% od uzyskanych w 2012 r., a także o 4,7% od średnich plonów w kraju. Zbiory wyniosły 1 521,8 tys. ton i były niższe od ubiegłorocznych o 1,7%. Stanowiły one 5,3% produkcji krajowej.

Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi były uprawiane na 365,3 tys. ha (na powierzchni o 5,4% mniejszej niż w 2012 r.). W strukturze zasiewów stanowiły 62,0% (w kraju 65,5%). Gospodarstwa indywidualne uprawiały 88,8% powierzchni. Plony z 1 ha wyniosły 39,4 dt, co uplasowało województwo na 7 miejscu w kraju i były wyższe od średnich plonów krajowych o 9,7%. Najwyższe plony osiągnęło województwo opolskie (48,6 dt z ha), a najniższe mazowieckie i świętokrzyskie (po 28,4 dt z ha). Zbiory wyniosły 1 440,1 tys. ton i stanowiły 5,9% produkcji ogólnokrajowej. Były one niższe od ubiegłorocznych o 2,6%. Wśród zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi dominowały uprawy pszenicy (34,9% powierzchni i 40,3% zbiorów) oraz pszenżyta (23,1% powierzchni i 23,9% zbiorów).

Ziemniaki zasadzono na powierzchni 13 194 ha (z czego 12 933 ha na polu i 262 ha w ogrodach przydomowych). Powierzchnia ta zwiększyła się w stosunku do 2012 r. o 29,2%. Gospodarstwa indywidualne uprawiały 98,1% powierzchni ziemniaków. Plony osiągnęły poziom 211 dt z ha i były wyższe o 1,9% niż w 2012 r. oraz o 0,5% niż średnio w kraju. Pod względem poziomu plonów warmińsko-mazurskie zajęło 9 lokatę w kraju pomiędzy opolskim (255 dt z 1 ha) a świętokrzyskim (168 dt z 1 ha). Zbiory ziemniaków wyniosły 278,5 tys. ton, co stanowiło 3,8% produkcji ogólnokrajowej.

Areał uprawy buraków cukrowych zmniejszył się w ciągu roku o 15,2% i wyniósł 2,7 tys. ha, co stanowiło 0,5% powierzchni zasiewów. W gospodarstwach indywidualnych użytkowano 60,8% powierzchni. Plony z 1 ha wyniosły 625 dt i były wyższe o 19,0% niż w 2012 r. i o 7,8% niż w kraju. Wysoki poziom plonowania uplasował województwo na 3 miejscu w kraju., po lubuskim (652 dt z ha) i zachodniopomorskim (630 dt z ha). Zebrano 170,4 tys. ton buraków cukrowych, co stanowiło 1,5% zbiorów krajowych. Zbiory były wyższe niż w roku poprzednim o 1,1%.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku nieznacznie wzrosła w ciągu roku (o 0,2%) i wyniosła 70,2 tys. ha. Stanowiło to 11,9% powierzchni zasiewów. Gospodarstwa indywidualne uprawiały 75,3% powierzchni rzepaku i rzepiku. Poziom plonowania był wyższy niż w 2012 r. o 5,0% i wyniósł 27,3 dt z ha. Uplasował on województwo na 10 miejscu w kraju pomiędzy opolskim (33,7 dt z ha) a podkarpackim (20,8 dt z ha). Średnio w kraju z 1 ha uzyskano 29,1 dt. Rzepaku i rzepiku zebrano 191,6 tys. ton, tj. o 5,1% więcej niż rok wcześniej. Udział województwa w zbiorach krajowych wyniósł 7,2%.

3. Produkcja ogrodnicza

Powierzchnia warzyw gruntowych w polu i w ogrodach przydomowych w 2013 r. wyniosła 2,2 tys. ha (o 36,1% mniej niż rok wcześniej). Stanowiło to 1,6% powierzchni warzyw w kraju. Prawie cały areał (97,1%) użytkowały gospodarstwa indywidualne. Zebrano 65,2 tys. ton warzyw, co stanowiło 1,6% zbiorów ogólnokrajowych. Zbiory były niższe o 27,6% od ubiegłorocznych. Najbardziej rozpowszechniona była uprawa marchwi jadalnej (20,1% powierzchni i 33,6% zbiorów) oraz kapusty (20,0% powierzchni i 36,6% zbiorów). Plony większości warzyw były wyższe niż w 2012 r. Wzrost plonowania odnotowano w uprawie pomidorów (o 41,5%), pozostałych warzyw (o 33,7%), ogórków (o 28,1%), cebuli (o 14,7%) i buraków ćwikłowych (o 0,8%).

Powierzchnia i zbiory głównych ziemioplodów ogrodniczych w 2013 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Zbiory	
	w ha	Polska=100	w dt	Polska=100
Warzywa gruntowe	2 217	1,6	652 314	1,6
Owoce z drzew	5 763	2,1	295 556	0,8
Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	5 617	3,7	165 720	2,7

Drzewa owocowe zajmowały powierzchnię 5,8 tys. ha (o 77,1% więcej niż w 2012 r.), w tym zdecydowana większość (91,5%) była w gospodarstwach

indywidualnych. Udział województwa w kraju w zakresie powierzchni wyniósł 2,1%, a zbiorów 0,8%. Większość gatunków drzew plonowała niżej niż rok wcześniej: grusze o 24,5%, jabłonie o 24,2%, wiśnie o 22,5%, śliwki o 13,7% i czereśnie o 5,0%, ale wzrost powierzchni zdecydował o wzroście zbiorów. Zebrano 29,6 tys. t owoców, tj. o 46,8% więcej niż w roku poprzednim. Najbardziej popularna była uprawa jabłoni, która zajmowała 61,7% powierzchni, a zebrane jabłka stanowiły 78,8% zbiorów owoców z wszystkich drzew.

Powierzchnia w polu i w ogrodach przydomowych zajęta pod uprawę krzewów owocowych i plantacji jagodowych wyniosła 5,6 tys. ha i wzrosła o 73,2% w ciągu roku. Stanowiła ona 3,7% powierzchni krajowej. Prawie cała powierzchnia (97,7%) była w użytkowaniu gospodarstw indywidualnych. W uprawie każdego gatunku odnotowano wzrost powierzchni. Najbardziej popularną uprawą były truskawki wraz poziomkami gruntowymi – stanowiły 55,7% powierzchni oraz 47,8% zbiorów z krzewów owocowych i plantacji jagodowych. Większość plonów była niższa niż w 2012 r.: truskawki z poziomkami gruntowymi o 41,0%, maliny z jeżyną bezkolcową o 40,5%, agrest o 34,8% i porzeczki o 17,4%. Zebrano 16,6 tys. ton owoców, co stanowiło 2,7% produkcji krajowej. Zbiory były wyższe o 29,3% od uzyskanych rok wcześniej.

4. Produkcja zwierzęca

W 2013 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się stado owiec i drobiu, a zmniejszyło się pogłowie bydła i trzody chlewnej.

W czerwcu 2013 r. pogłowie bydła wyniosło 451,2 tys. sztuk, w tym 199,7 tys. sztuk to krowy (44,3%). W stadzie krów przeważały krowy mleczne (88,0%). W porównaniu do stanu z czerwca 2012 r. odnotowano spadek pogłowia bydła o 12,1 tys. sztuk (o 2,6%), który wynikał z pomniejszenia liczby bydła w wieku 2 lat i więcej (o 10,8%). Ta grupa stanowiła połowę stada. Cielęta w wieku poniżej 1 roku stanowiły 26,8% pogłowia bydła, a młode bydło w wieku 1–2 lat

23,6%. W gospodarstwach województwa warmińsko-mazurskiego utrzymywano 7,7% krajowego pogłowia bydła. Nieco wyższy był udział stada krów (7,9%).

Pogłowie zwierząt gospodarskich

Stan w czerwcu

Wyszczególnienie	2012	2013	
	w sztukach		Polska= =100
Bydło	463 269	451 184	7,7
w tym krowy	219 117	199 719	7,9
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	44,6	44,2	110,2
Trzoda chlewna ^a	546 763	520 248	4,7
w tym lochy	57 084	50 256	5,0
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	52,7	51,0	66,8
Owce	10 895	13 658	5,5
w tym maciorki	6 943	7 978	5,9
Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych	1,0	1,3	76,5
Drób	6 557 399	6 823 767	4,9
w tym kurzy	2 518 894	3 334 549	2,7
Obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych	242,7	326,6	38,6

^a Stan w końcu lipca.

W gospodarstwach indywidualnych, skupiających 95,8% ogółu pogłowia bydła w województwie, znajdowało się 432,0 tys. sztuk (o 2,7% mniej niż w 2012 r.).

Obsada bydła w czerwcu 2013 r. w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 44,2 szt. (przy średniej krajowej 40,1 szt.), co uplasowało warmińsko-mazurskie na 6 miejscu wśród innych województw. Największą obsadę uzyskała podlaskie (89,1 szt.), a najmniejszą dolnośląskie i zachodniopomorskie (po 11,1 szt.).

W końcu lipca 2013 r. pogłowie trzody chlewnej wyniosło 520,2 tys. sztuk, w tym stado loch na chów 50,3 tys. sztuk (9,7%). W porównaniu do stanu z lipca 2012 r. w większości grup odnotowano spadek pogłowia (z wyjątkiem świń na ubój o wadze 50 kg i więcej). Ogółem pogłowie trzody chlewnej zmalało

o 26,5 tys. sztuk (o 4,8%). W województwie warmińsko-mazurskim utrzymywano 4,7% krajowego pogłowia świń.

W strukturze pogłowia największą grupę stanowiła trzoda chlewna na ubój w wadze 50 kg i więcej (38,5%). Kolejną pod względem wielkości była grupa warchlaków o wadze 20–50 kg (26,3%) i prosiąt o wadze do 20 kg (25,4%). Najmniejszą grupę stanowiły świny na chów o wadze 50 kg i więcej (9,9%).

W gospodarstwach indywidualnych, które utrzymywały 85,1% stanu pogłowia trzody chlewnej w województwie, było 442,9 tys. sztuk, co oznacza roczny spadek o 30,4 tys. sztuk (o 6,4%).

Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 51,0 szt. (przy średniej krajowej 76,4 szt.). Wynik ten sprawił, że warmińsko-mazurskie uzyskało 7 lokatę w kraju. Najwyższą obsadą wykazało się województwo wielkopolskie, jako jedyne przekraczając poziom 200 sztuk (225,4 szt.). Z kolei najniższą obsadą charakteryzowało się dolnośląskie (22,6 szt.).

Pogłowie owiec zwiększyło się w ciągu roku o 25,4%, osiągając w czerwcu 2013 r. poziom 13,7 tys. sztuk, w tym 8,0 tys. sztuk stanowiły maciorki. Pogłowie maciorek wzrosło w porównaniu do poprzedniego roku o 14,9%. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano zdecydowaną większość owiec (91,2%). Stado owiec zwiększyło się tam o 35,3% w porównaniu z 2012 r., a maciorek o 20,8%. W gospodarstwach województwa warmińsko-mazurskiego utrzymywano 5,5% krajowego pogłowia owiec. Obsada owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 1,3 szt. (przy średniej krajowej 1,7 szt.). Uplasowało to warmińsko-mazurskie na 6 miejscu pomiędzy małopolskim (13,4 szt.), a mazowieckim (0,4 szt.).

W czerwcu 2013 r. pogłowie drobiu w wieku powyżej 2 tygodni wyniosło 6,8 mln sztuk (było wyższe o 4,1% niż w czerwcu 2012 r.), w tym 85,1% drobiu utrzymywano w gospodarstwach indywidualnych. Wzrost pogłowia drobiu w gospodarstwach indywidualnych wyniósł 7,0%.

Prawie połowę pogłowia drobiu stanowiły kury. Utrzymywano ich 3,3 mln szt., w tym 88,4% w gospodarstwach indywidualnych. Stanowiło to 2,7% pogłowia kurzego w kraju. W stosunku do ubiegłego roku stado zwiększyło się o 32,4%.

Obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych wyniosła 326,6 szt. (wobec średniej krajowej 845,4 szt.), lokując warmińsko-mazurskie na przedostatnim miejscu przed lubelskim (268,8 szt.). Najwyższą obsadą wykazało się województwo wielkopolskie (2 346,1 szt.). Stado niosek liczyło 796,1 tys. sztuk (w tym 83,8% było utrzymywanych w gospodarstwach indywidualnych) i spadło w skali roku o 29,1%. Obsada niosek na 100 ha użytków rolnych wyniosła 78,0 szt. (przy średniej krajowej 341,5 szt.).

W 2013 r. w pogłowie gęsi odnotowano największy wzrost – o 2,5-raza w skali roku. Stado gęsi osiągnęło poziom 716,6 tys. szt., co stanowiło 11,7% pogłowia krajowego. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano 95,8% gęsi. Obsada gęsi na 100 ha użytków rolnych wyniosła 70,2 szt. plasując województwo warmińsko-mazurskie na 3 miejscu po lubuskim (162,4 szt.) i wielkopolskim (124,7 szt.). Najniższą obsadę uzyskało zachodniopomorskie – 1,8 szt. Średnia krajowa wyniosła 41,8 szt.

Województwo charakteryzuje się największym pogłowiem indyków w kraju. Tak też było i w czerwcu 2013 r., pomimo spadku o 27,8% w porównaniu do poprzedniego roku, 1/3 pogłowia utrzymywana była w województwie warmińsko-mazurskim. Stado indyków liczyło 2,6 mln szt., w tym 77,1% znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. Obsada indyków na 100 ha użytków rolnych wyniosła 256,8 szt. (wobec średniej krajowej 55,1 szt.), lokując warmińsko-mazurskie na 2 miejscu po lubuskim (272,2 szt.). Najniższą obsadę zanotowano w opolskim (2,5 szt.).

W 2013 r. w województwie utrzymywano 145,7 tys. kaczek – prawie wszystkie w gospodarstwach indywidualnych. Pogłowie kaczek wzrosło w ciągu roku o 30,1%. Obsada kaczek na 100 ha użytków rolnych wyniosła 14,3 szt., co uplasowało warmińsko-mazurskie na 8 miejscu, przy średniej krajowej 18,3 szt. Najwyższą obsadą wykazało się województwo świętokrzyskie (46,0 szt.), a najniższą podlaskie (0,5 szt.).

Produkcja żywca rzeźnego (wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego i króliczego) w wadze żywej w 2012 r. wyniosła

367,0 tys. t. Była ona o 0,5% większa od uzyskanej przed rokiem, pomimo spadku o 1,2% odnotowanego w gospodarstwach indywidualnych, które wyprodukowały 89,9% żywca ogółem. W skali roku wzrosła produkcja ogółem żywca koziego i króliczego o 18,8%, wieprzowego o 14,8% i baraniego o 2,2%. Największy spadek zanotowano w produkcji żywca końskiego o 60,3%.

Produkcja żywca rzeźnego (wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny) w 2012 r. w przeliczeniu na mięso wyniosła 279,6 tys. t i wzrosła o 1,2% w stosunku do uzyskanej rok wcześniej. Wzrost ten był spowodowany większą produkcją żywca koziego o 90,0%, wieprzowego o 14,8% i baraniego o 3,1%. Najbardziej znaczący udział w produkcji mięsa i tłuszczów miał żywiec drobiowy (55,3%) oraz wieprzowy (40,2%). W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych województwo warmińsko-mazurskie wyprodukowało 269,4 kg żywca, uzyskując 7 lokatę. Było to nieco powyżej średniej krajowej (264,3 kg). Najwyższą produkcją wykazało się województwo wielkopolskie (450,6 kg), a najniższą dolnośląskie (89,2 kg).

W 2012 r. wyprodukowano 948,4 mln l mleka krowiego, w tym 95,5% pochodziło z gospodarstw indywidualnych. Stanowiło to 7,7% produkcji krajowej. Poziom produkcji ogółem był nieco wyższy (o 0,7%) niż w 2011 r. Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy wyniósł 4 442 l i uplasował warmińsko-mazurskie na 9 miejscu w kraju pomiędzy wielkopolskim z wydajnością 5 767 l, a podkarpackim 3 709 l (średnia w Polsce 4 845 l).

Produkcja jaj kurzych konsumpcyjnych i wylęgowych w 2012 r. osiągnęła poziom 163,3 mln szt., tj. o 2,5% mniej niż w 2011 r. Udział województwa w produkcji krajowej wyniósł 1,7%. Z gospodarstw indywidualnych uzyskano 87,2% produkcji. Od 1 kury nioski uzyskano w ciągu roku przeciętnie 174 jaja, co dało 14 lokatę w kraju, przy średniej krajowej 195 jaj.

Produkcja wełny owczej niepranej w 2012 r. wyniosła 55,3 t, w tym 94,4% pochodziło z gospodarstw indywidualnych. Produkcja wełny zwiększyła się prawie dwukrotnie w ciągu roku. Warmińsko-mazurskie wytworzyło 8,0% produkcji krajowej. Przeciętna roczna ilość wełny pozyskanej od 1 owcy wyniosła 6,1 kg

i była jedną z trzech najwyższych wydajności w kraju (po województwie świętokrzyskim 7,4 kg i łódzkim 7,3 kg; przy średniej w kraju 3,0 kg). Najmniejszą wydajność uzyskano w wielkopolskim (2,0 kg).

5. Skup produktów rolnych

Od producentów z województwa warmińsko-mazurskiego skupiono w 2013 r. produkty rolne o łącznej wartości 3 867,4 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT), w tym 87,2% od gospodarstw indywidualnych. Udział skupu z województwa warmińsko-mazurskiego w skupie krajowym wyniósł 6,6%. Wartość skupu ogółem była na podobnym poziomie co w roku poprzednim, choć w produkcji roślinnej zanotowano spadek o 14,5%, a w zwierzęcej wzrost o 5,7%. Wartość skupionych produktów roślinnych stanowiła 24,3% ogólnej wartości skupu w województwie, a zwierzęcych 75,7%.

W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość skupu wyniosła 3 788 zł, w tym 2 866 zł to produkty zwierzęce. Średnio w kraju z 1 ha użytków rolnych skupiono produktów rolnych za 4 033 zł, w tym 65,5% stanowiły produkty zwierzęce. Najwyższy skup na 1 ha użytków rolnych odnotowano w województwie wielkopolskim (6 103 zł), a najniższy w podkarpackim (1 508 zł). Warmińsko-mazurskie zajęło 8 lokatę wśród województw.

Skup głównych produktów rolnych

Wyszczególnienie	2012	2013	
		w liczbach bezwzględnych	Polska=100
Zboża ogółem w t	792 175	766 825	7,2
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	787 029	761 960	7,2
Ziemniaki w t	7 303	9 717	0,7
Żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) w t	13 261	24 986	3,9
Żywiec rzeźny wieprzowy w t	113 709	104 691	5,2
Żywiec rzeźny drobiowy w t	208 649	202 684	9,1
Mleko w tys. l	777 690	763 637	7,9

W 2013 r. skupiono 766,8 tys. ton ziarna zbóż ogółem, w tym 99,4% stanowiły zboża konsumpcyjne i paszowe (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego). Udział w skupie ogólnokrajowym wyniósł 7,2%. W odniesieniu do roku poprzedniego skup zbóż ogółem był niższy o 3,2%. Z gospodarstw indywidualnych pochodziło 73,7% skupionych zbóż. Największy udział w strukturze skupionych zbóż ogółem miała pszenica (57,5%). W omawianym roku wielkość jej skupu wyniosła 440,9 tys. ton (o 15,0% mniej niż w poprzednim roku), w tym 438,5 tys. ton pszenicy konsumpcyjnej i paszowej. Żyta skupiono 94,6 tys. ton, tj. o 24,2% więcej niż w 2012 r. Jedynie 12 ton było to żyto siewne.

Skup ziemniaków ogółem osiągnął poziom 9,7 tys. ton, co stanowiło 0,7% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków o 33,1%. Od gospodarstw indywidualnych pochodziło 39,7% skupionych ziemniaków.

W ciągu ostatniego roku skupiono 333,2 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 0,9% mniej niż w 2012 r. Skup żywca wołowego (bez cieląt) ukształtował się na poziomie 25,0 tys. ton (co stanowiło 3,9% ogółu żywca wołowego skupionego w kraju) i był o 88,4% większy niż w roku poprzednim. W 2013 r. skupiono 104,7 tys. ton żywca wieprzowego (co stanowiło 5,2% ogółu żywca wieprzowego skupionego w kraju), tj. o 7,9% mniej niż w 2012 r. Żywca drobiowego skupiono 202,7 tys. ton (co stanowiło 9,1% ogółu żywca drobiowego skupionego w kraju), czyli o 2,9% mniej niż rok wcześniej. Większość skupionego żywca drobiowego stanowiły indyki (72,3%).

Skup mleka krowiego w 2013 r. wyniósł 763,6 mln litrów (co stanowiło 7,9% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 1,8% mniej niż rok wcześniej. Od gospodarstw indywidualnych skupiono 94,2% mleka.

6. Ceny produktów rolnych

W skupie w województwie warmińsko-mazurskim w 2013 r. w odniesieniu do 2012 r. wzrosły ceny ziemniaków, żywca rzeźnego drobiowego i mleka, natomiast spadły ceny ziarna zbóż, żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt) i wieprzowego.

Ceny skupu głównych produktów rolnych

Wyszczególnienie	2012	2013	
	w zł		Polska=100
Zboża ogółem za 1 dt	85,76	72,43	100,5
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	85,58	72,29	100,5
Ziemniaki ogółem za 1 dt	66,88	74,26	152,0
Żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	6,25	5,98	96,5
Żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	5,55	5,36	99,3
Żywiec rzeźny drobiowy za 1 kg	5,11	5,40	127,8
Mleko za 1 hl	121,59	139,37	102,8

W porównaniu do średnich cen skupu uzyskiwanych w Polsce w 2013 r. wyższe ceny uzyskali producenci z województwa warmińsko-mazurskiego za zboża, ziemniaki, żywiec rzeźny drobiowy oraz mleko, a niższe za żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) i wieprzowy.

W 2013 r. w porównaniu do 2012 r. w województwie wzrosły ceny targowiskowe pszenicy, jęczmienia i ziemniaków jadalnych, natomiast spadły żyta, owsa i żywca rzeźnego wieprzowego. Cena prosięcia na chów utrzymała się na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie.

Ceny targowiskowe głównych produktów rolnych

Wyszczególnienie	2012	2013	
	w zł		Polska=100
Pszenica za 1 dt	94,32	94,43	96,9
Żyto za 1 dt	83,50	68,78	94,4
Ziemniaki jadalne późne za 1 dt	72,84	105,42	105,2
Prosię na chów za 1 szt.	174,89	174,95	103,2
Żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	5,64	5,30	98,9

W porównaniu do średnich cen targowiskowych uzyskiwanych w kraju w 2013 r. wyższe ceny uzyskali producenci z województwa warmińsko-mazurskiego za ziemniaki i prosię na chów, a niższe za pszenicę, żyto i żywiec rzeźny wieprzowy.

Średnia cena skupu pszenicy konsumpcyjnej i paszowej w 2013 r. wyniosła 78,77 zł za dt i była o 12,3% niższa niż przed rokiem. Uzyskana cena była jedną z niższych w Polsce i uplasowała warmińsko-mazurskie na 11 miejscu. Najwyższą cenę płacono w województwie mazowieckim (83,38 zł), a najniższą w podkarpackim (75,75 zł), przy średniej w kraju – 79,67 zł. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 94,43 zł (w kraju – 97,50 zł), tj. więcej o 0,1% niż w roku poprzednim.

Cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 55,64 zł za dt, tj. o 24,2% niższym w porównaniu z zanotowanym w 2012 r. i dała 9 lokatę w kraju, pomiędzy województwem świętokrzyskim (63,01 zł), a lubuskim (52,70 zł). Średnio w Polsce za 1 dt płacono 55,36 zł. W obrocie targowiskowym cena żyta w województwie wyniosła 68,78 zł i była niższa od ubiegłorocznej o 17,6%, a w Polsce 72,89 zł.

Za ziemniaki ogółem w skupie płacono 74,26 zł za dt (w kraju – 48,85 zł), tj. o 11,0% więcej niż przed rokiem. Tak wysoka cena uplasowała warmińsko-mazurskie na 3 miejscu, po małopolskim (75,51 zł) i śląskim (74,74 zł). Najmniej za ziemniaki płacono w podlaskim (29,02 zł). W obrocie targowiskowym cena ziemniaków późnych ukształtowała się na poziomie 105,42 zł za dt (w Polsce – 100,22 zł), tj. o 44,7% wyższym w stosunku do zanotowanego w 2012 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 5,98 zł za kg (w kraju – 6,20 zł), tj. zmniejszyła się o 4,4% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku. Najwyższe ceny uzyskali producenci z województwa lubelskiego (6,79 zł), a najniższe z dolnośląskiego (5,65 zł). Warmińsko-mazurskie zajęło 11 lokatę w kraju.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,36 zł za kg, tj. o 3,5% niższą niż w 2012 r. Średnia cena w kraju wyniosła 5,39 zł, sytuując się pomiędzy najwyższą uzyskaną w województwie kujawsko-pomorskim (5,65 zł), a najniższą w śląskim (5,11 zł). Warmińsko-mazurskie zajęło 8 lokatę w kraju. Na targowiskach cena żywca wieprzowego wyniosła 5,30 zł za 1 kg, a w Polsce 5,36 zł. Była ona niższa od ubiegłorocznej o 6,1%.

W 2013 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 5,40 zł za kg (w kraju – 4,22 zł) i była wyższa o 5,6% w porównaniu z zanotowaną

w poprzednim roku. Była to najwyższa cena w kraju, co wynikało z dużego udziału żywca indyjskiego w skupie drobiu ogółem (za 1 kg indyka płacono 5,88 zł). Najniższą zaś cenę płacono w województwie pomorskim (3,86 zł).

Za 1 hl mleka w 2013 r. płacono 139,37 zł, tj. więcej o 14,6%, uzyskując 4 miejsce w kraju. Najwyższą cenę płacono w województwie podlaskim (143,43 zł), a najniższą w małopolskim (118,02 zł). W Polsce za hektolitr mleka płacono średnio 135,64 zł.

Opłatność tuczu trzody chlewnej wyrażona relacją cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowej ceny jęczmienia była w województwie taka sama jak średnia w kraju. W 2013 r. cena 1 kg żywca wieprzowego w skupie równoważyła wartość 6,2 kg jęczmienia na targowiskach. Była ona niższa od relacji z poprzedniego roku (6,8 kg).

7. Produkcja rolnicza

W 2012 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost produkcji globalnej o 2,4% w cenach stałych 2011 r., o czym zadecydowała wyższa niż rok wcześniej produkcja roślinna (o 7,9%). Natomiast produkcja zwierzęca była niższa o 1,7%. W analizowanym roku udział województwa w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 5,8% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 4,8%, a zwierzęcej 6,9%.

W gospodarstwach indywidualnych odnotowano wzrost produkcji globalnej w porównaniu do 2011 r. o 0,4%. Wyższa była produkcja roślinna (o 5,1%), natomiast niższa zwierzęca (o 2,9%).

W 2012 r. w strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja zwierzęca. Jej udział w produkcji globalnej województwa wyniósł 55,5%. W kraju natomiast przeważała produkcja roślinna i jej udział w produkcji globalnej wyniósł 53,8%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 r. 31,1% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na dominującą produkcję zwierzęcą przypadało 68,9%. Wartość produkcji końcowej w 2012 r.,

w porównaniu z poprzednim rokiem, była o 4,6% wyższa, wskutek wzrostu o 21,2% produkcji roślinnej i pomimo spadku produkcji zwierzęcej o 1,5%.

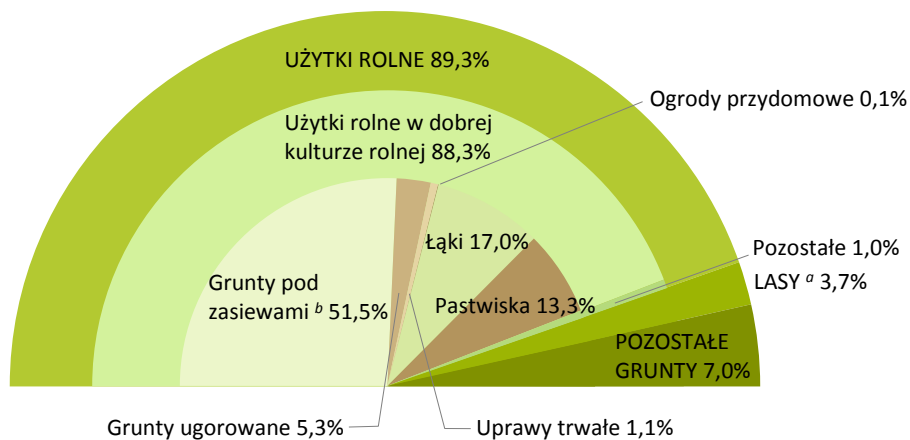
W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił wzrost produkcji ogółem (o 5,7%), przy wzroście wartości produkcji roślinnej (o 25,5%) i spadku (o 1,2%) produkcji zwierzęcej. W strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważała produkcja zwierzęca (69,4%), a w niej żywiec rzeźny (38,6% produkcji towarowej ogółem) i mleko (28,8%). Produkcja roślinna stanowiła 30,6%, a w niej przeważały zboża (16,7% produkcji towarowej ogółem) i rośliny przemysłowe (7,7%). Udział towarowej produkcji rolniczej w końcowej produkcji rolniczej wyniósł 97,1%.

W 2012 r. udział województwa warmińsko-mazurskiego w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 5,8%, a towarowej 5,9%.

Globalna produkcja rolnicza w 2012 r. w cenach stałych 2011 r. wyniosła 5 221 zł w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych, przy średniej w kraju 6 281 zł. Uplasowało to województwo warmińsko-mazurskie na 12 miejscu pomiędzy wielkopolskim (8 448 zł), a podkarpackim (3 859 zł).

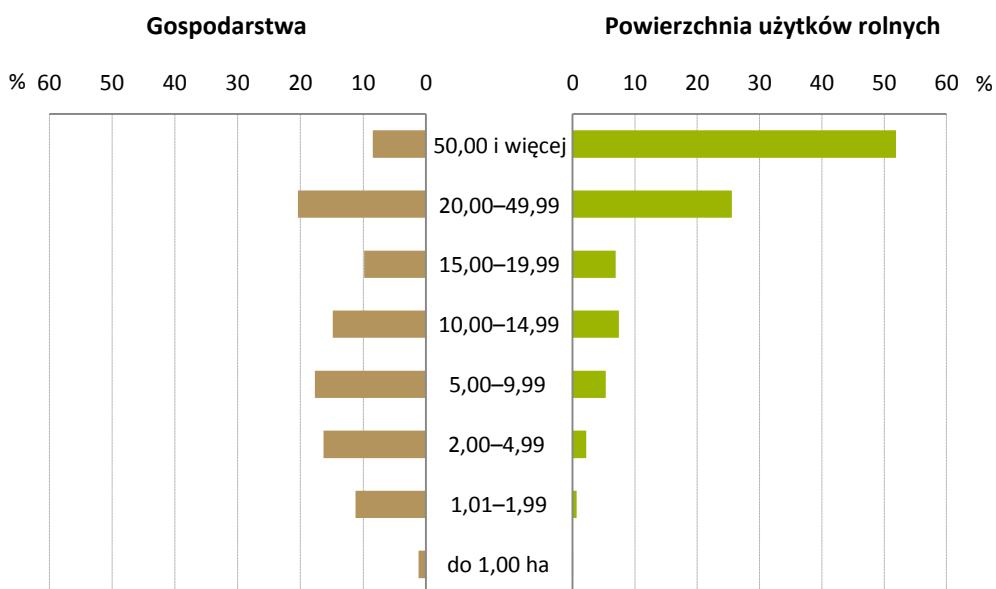

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2013 r. Stan w czerwcu; według siedziby użytkownika

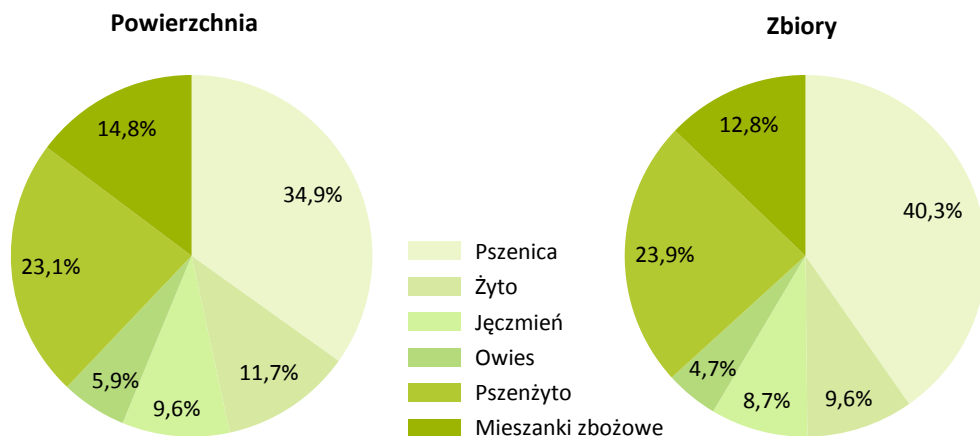

a łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. *b* Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

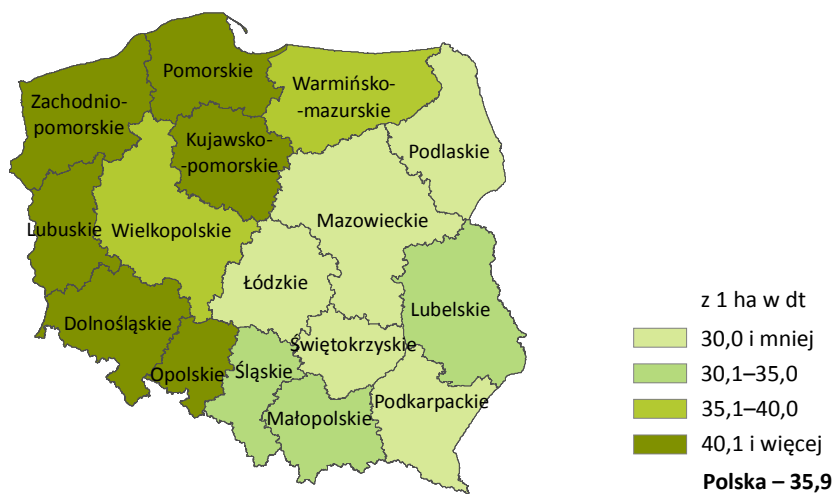
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2013 r. Stan w czerwcu

Powierzchnia zasiewów i zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2013 r.

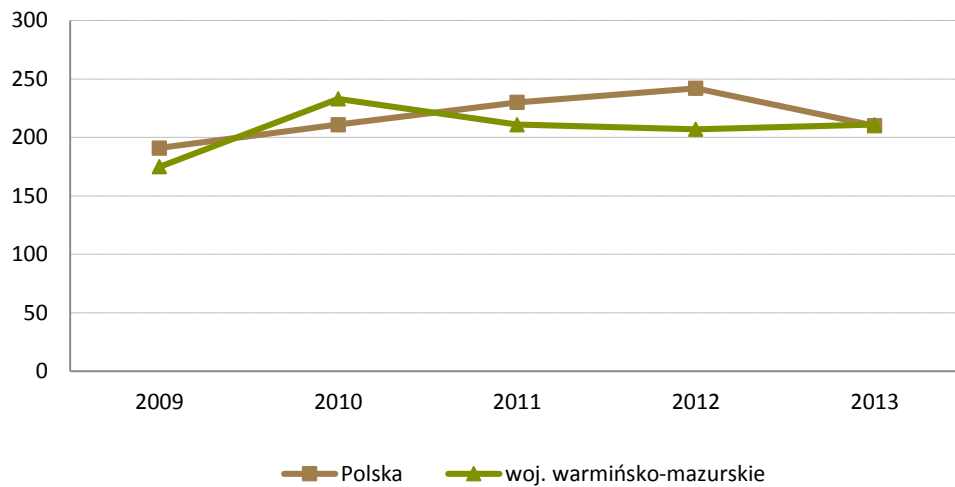

Plony zbóż podstawowych z mieszankami w 2013 r.

Plony ziemniaków ^a w latach 2009–2013

z 1 ha w dt

^a łącznie z ogrodami przydomowymi.

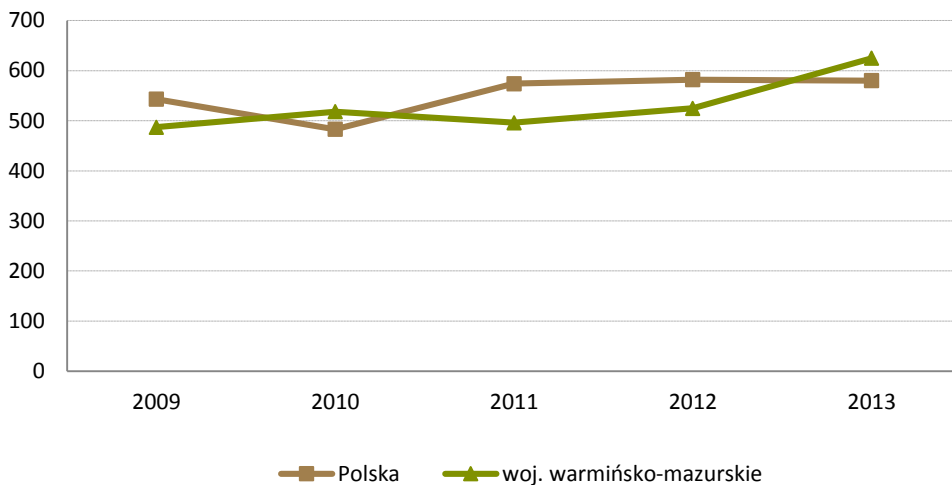
Plony ziemniaków ^a w 2013 r.

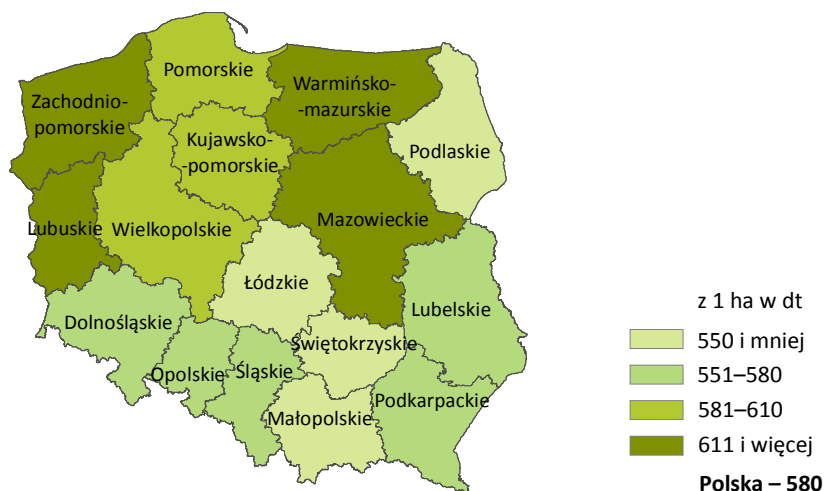
^a łącznie z ogrodami przydomowymi.

Plony buraków cukrowych w latach 2009–2013

z 1 ha w dt

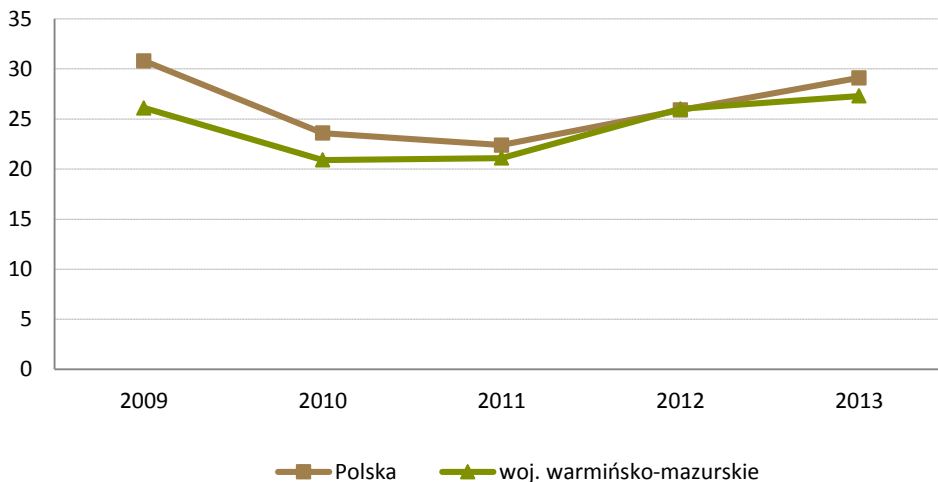

Plony buraków cukrowych w 2013 r.

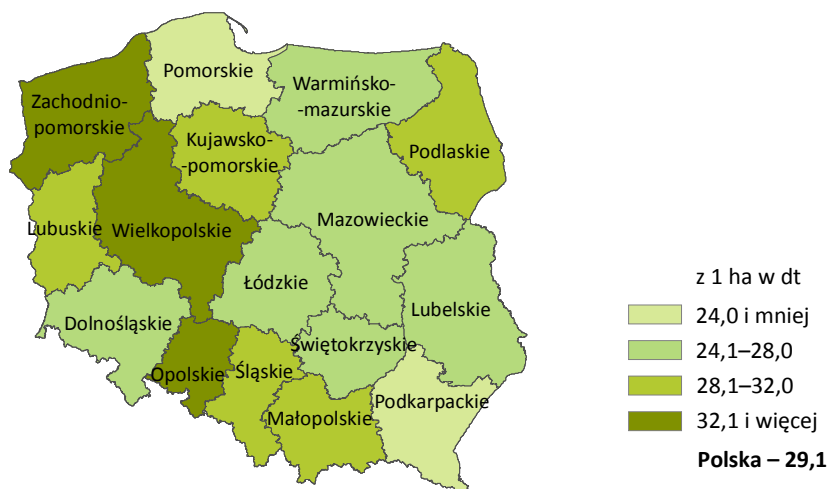

Plony rzepaku i rzepiku w latach 2009–2013

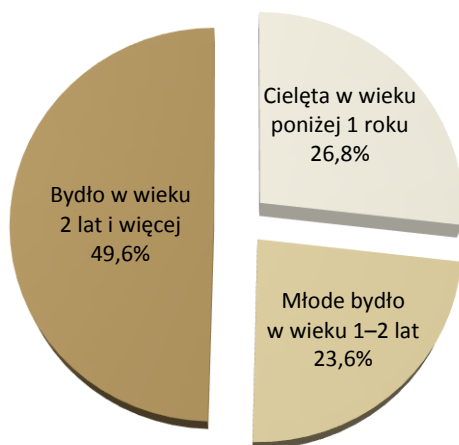
z 1 ha w dt

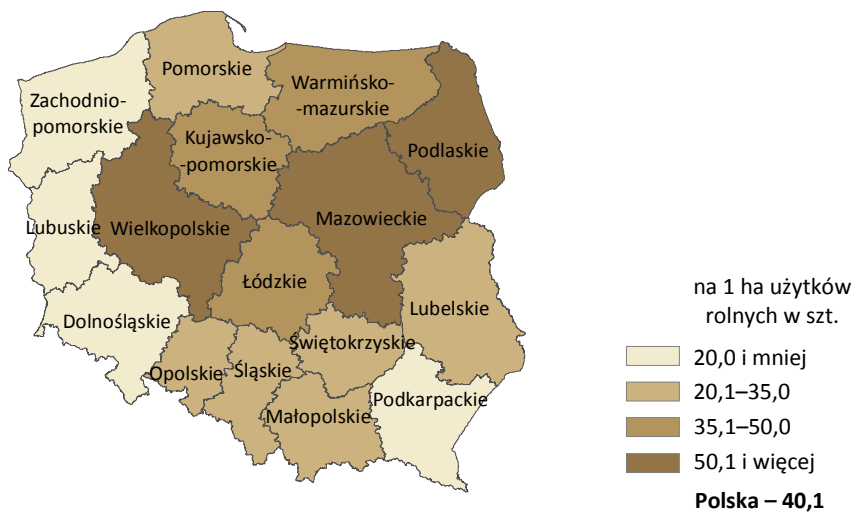
Plony rzepaku i rzepiku w 2013 r.

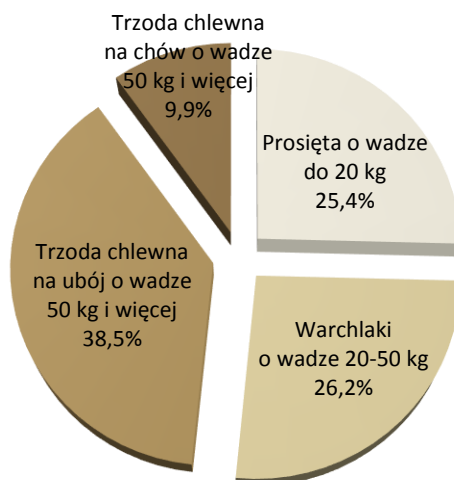
Struktura pogłowia bydła w 2013 r. Stan w czerwcu

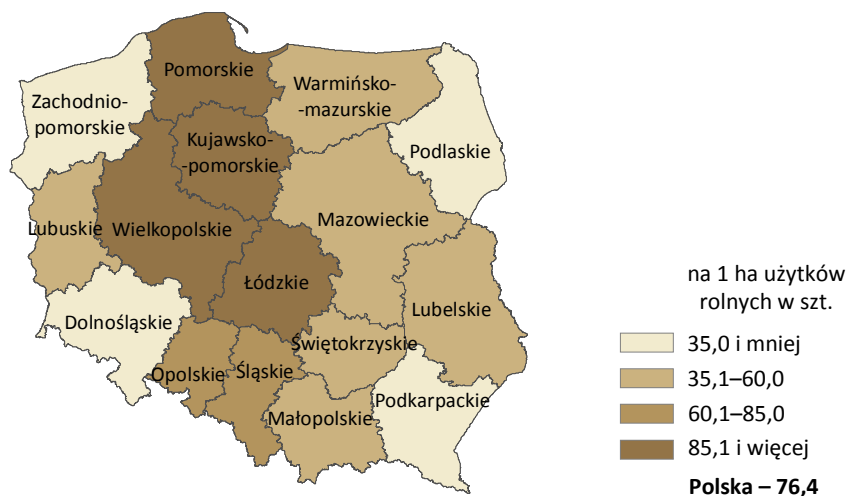
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2013 r. Stan w czerwcu

Struktura pogłowia trzody chlewnej w 2013 r. Stan w końcu lipca

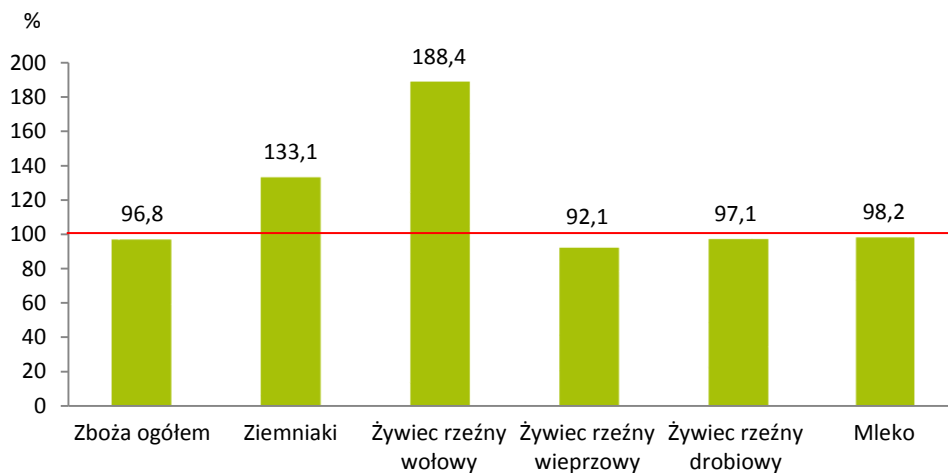

Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2013 r. Stan w końcu lipca

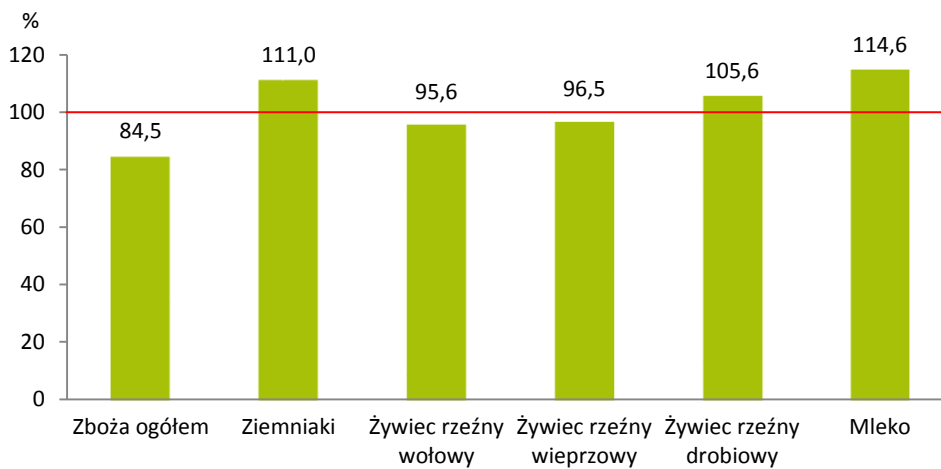
Zmiany wielkości skupu ważniejszych produktów rolnych w 2013 r.

2012 = 100

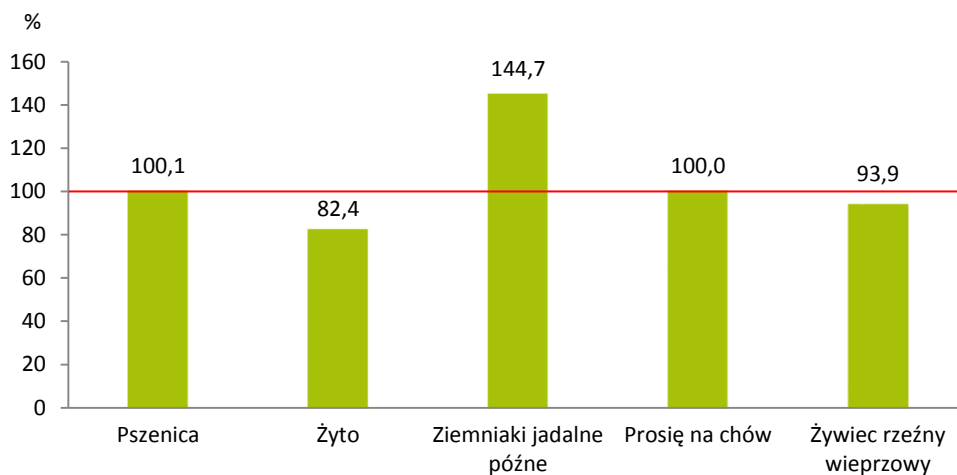
Zmiany cen skupu ważniejszych produktów rolnych w 2013 r.

2012 = 100

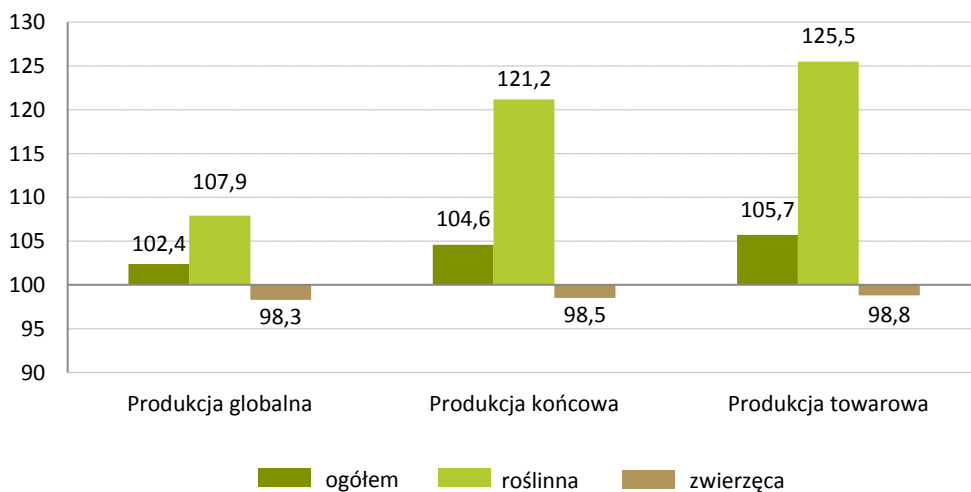

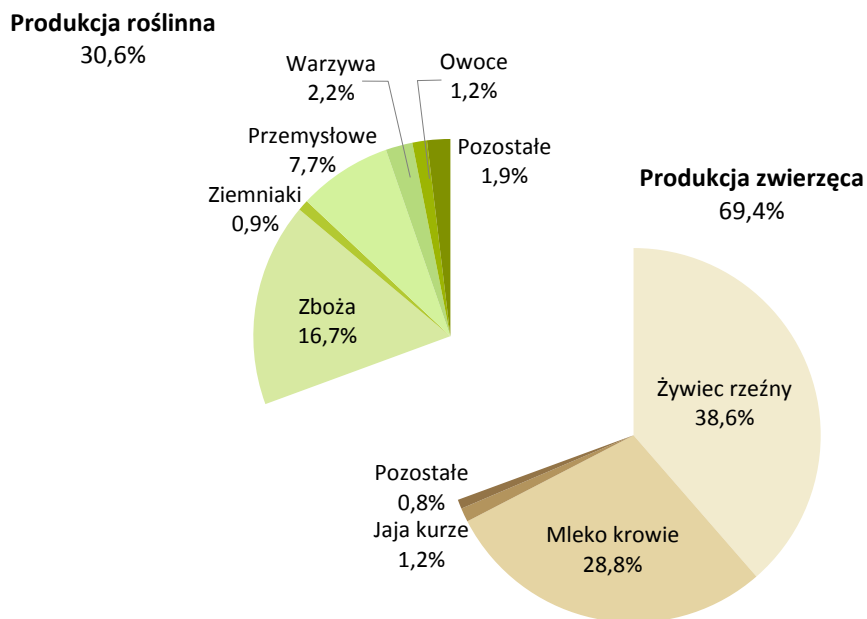
Zmiany cen targowiskowych ważniejszych produktów rolnych w 2013 r. 2012 = 100

Dynamika produkcji rolniczej w 2012 r. Rok poprzedni = 100

Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2012 r.

Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych w przeliczeniu na czysty składnik w 2012/13

